

No. 32115

**LATVIA
and
RUSSIAN FEDERATION**

**Agreement on social protection of retired military personnel
of the Russian Federation and their family members
residing on the territory of the Republic of Latvia (with
protocol). Signed at Moscow on 30 April 1994**

Authentic texts: Latvian and Russian.

Registered by Latvia on 28 August 1995.

**LETTONIE
et
FÉDÉRATION DE RUSSIE**

**Accord relatif à la protection sociale des militaires de la Fédé-
ration de Russie à la retraite et des membres de leur
famille qui résident sur le territoire de la République de
Lettonie (avec protocole). Signé à Moscou le 30 avril 1994**

Textes authentiques : letton et russe.

Enregistré par la Lettonie le 28 août 1995.

[LATVIAN TEXT — TEXTE LETTON]

LATVIJAS REPUBLIKAS VALDĪBAS UN KRIEVIJAS FEDERĀCIJAS
VALDĪBAS VIENOŠANĀS PAR LATVIJAS REPUBLIKAS TERI-
TORIJĀ DZĪVOJOŠO KRIEVIJAS FEDERĀCIJAS MILITĀRO
PENSIONĀRU UN VIŅU ĢIMENES LOCEKĻU SOCIĀLO AIZ-
SARDZĪBU

Latvijas Republikas Valdība un Krievijas Federācijas Valdība (turpmāk
tekstā - "Puses")

vienojās par sekojošo:

I sadaļa

Vispārīgie nosacījumi

1. pants

Šī vienošanās attiecināma uz Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošajām personām, kuras norādītas Krievijas Federācijas 1993. gada 12. februāra likumā "Par pensiju nodrošināšanu personām, kuras bijušas karadienestā vai dienējušas iekšlietu iestādēs, un šo personu ģimenēm" (turpmāk tekstā - "militārie pensionāri"). Jēdziens "ģimene" ietver laulātos, viņu nepilngadīgos bērnus un citas personas, kuras ir militārā pensionāra apgādībā.

2. pants

Šīs vienošanās 1. pantā norādītajām personām Latvijas Republikas teritorijā ir cilvēka tiesības saskaņā ar starptautisko tiesību normām, šo vienošanos un Latvijas Republikas likumdošanas aktiem.

Personas, uz kurām saskaņā ar 1. pantu attiecināmas šīs vienošanās normas un kuras 1992. gada 28. janvārī pastāvīgi dzīvoja Latvijas Republikas teritorijā, ieskaitot arī personas, attiecībā uz kurām nav pabeigta atbilstošu formalitāšu izpilde un kuras ir uzskaitītas abu Pušu apstiprinātos sarakstos, kas pievienoti pie vienošanās, saglabā tiesības netraucēti dzīvot Latvijas Republikas teritorijā, ja viņas to vēlēšies. Pēc Pušu vienošanās sarakstos papildus var iekļaut personas, kuras 1992. gada 28. janvārī pastāvīgi dzīvoja Latvijas Republikas teritorijā un dažādu iemeslu dēļ netika iekļautas norādītajos sarakstos.

Nekaitējot šīs vienošanās noteikumiem, jautājumus, kas saistīti ar tās noteikumu piemērošanu, arī jautājumus par tiesībām, kas paredzētas personām, uz kurām attiecināma tās darbība, jebkura no Pusēm var izvirzīt kopīgai izskatīšanai pilnvarotajiem, kurus šim nolūkam ieceļ Krievijas Puse un Latvijas Puse, kā arī Eiropas Drošības un sadarbības apspriedes pārstāvim vai pārstāvjiem. Personas, uz kurām attiecināma šī vienošanās, arī var griezties pie minētajiem Pušu pārstāvjiem vai Eiropas Drošības un sadarbības apspriedes pārstāvja vai pārstāvjiem ar lūgumu izskatīt jautājumus, kas skar viņu tiesības.

Ieteikumus un lēmumus minētie pilnvarotie pieņem, konsensuāli vienojoties. Ja Pušu pilnvarotie, neraugoties uz Eiropas Drošības un sadarbības apspriedes pārstāvja vai pārstāvju sniegto palīdzību, nolemj, ka jautājums risināms valdību līmenī, tad tas nododams izskatīšanai abu Pušu valdībām.

II sadaļa

Īpašuma, dzīvokļa un finansu jautājumi

3. pants

Militārie pensionāri un viņu ģimenes locekļi valda, lieto un rīkojas ar viņiem likumīgi piederošo kustamo un nekustamo mantu.

4. pants

1. Latvijas Puse garantē militārajiem pensionāriem un viņu ģimenes locekļiem dzīvojamo platību lietošanu valsts un resoru dzīvojamā fonda mājās, kā arī apstiprina viņiem esošās īpašuma tiesības, tajā skaitā īpašuma tiesības uz dzīvojamām mājām, dzīvokļiem, garāžām, būvēm kolektīvajos dārzos, vasarnīcām un citiem nekustamās mantas veidiem, un tās valdījuma tiesības.

Ja Latvijas Republikā tiek pieņemti atbilstoši likumdošanas akti, militārie pensionāri un viņu ģimenes locekļi var privatizēt dzīvojamo platību, kurā viņi dzīvo.

Ja Latvijas Puses attiecīgie dienesti nespēj veikt tādu dzīvojamo pilsētiņu komunālo, tirdzniecības un transporta apkalpošanu, kuru namos pēc karaspēka daļu izvešanas palikuši dzīvot militārie pensionāri un viņu ģimenes locekļi, Latvijas Puse pēc militāro pensionāru vēlēšanās piešķir viņiem līdzvērtīgu dzīvojamo platību no karaspēka daļu atbrīvotā dzīvojamā fonda, izņemot dzīvojamo fondu Rīgā un Liepājā.

2. Minētās personas var pārdot vai citādā veidā nodot mantu, kas viņiem pieder uz īpašuma tiesību pamata.

3. Personas, kuras vēlas atstāt Latvijas Republiku, ir tiesīgas:

- pārdot, nodot vai citādā veidā pēc saviem ieskatiem rīkoties ar nekustamo mantu, kas viņām pieder uz īpašuma tiesību pamata;

- pārdot dzīvokli patstāvīgi, izsolē vai saņemt no Latvijas Puses dzīvokļa tirgus vērtībai atbilstošu vienreizēju izmaksu, ja Latvijas Republikā tiek atbrīvots dzīvoklis;

- izvest, pārdot vai citādā veidā rīkoties ar kustamo mantu, kas viņām pieder uz īpašuma tiesību pamata.

Šādā veidā iegūtos naudas līdzekļus par nekustamo un kustamo mantu viņas ir tiesīgas izvest no Latvijas Republikas, kā arī pārvest uz Krievijas Federācijas banku iestādēm naudas noguldījumus un aktīvus, kuri atrodas Latvijas Republikas banku iestādēs.

5. pants

1. Latvijas Puse un Krievijas Puse neliek šķēršļus militārajiem pensionāriem un viņu ģimenes locekļiem apmainīt viņu dzīvojamo platību pret tādu personu, kuras dzīvo Krievijas Federācijā vai Latvijas Republikā, dzīvojamo platību.

2. Militārie pensionāri un viņu ģimenes locekļi, kuriem nav dzīvojamās platības vai kuru dzīvokļa apstākļus nepieciešams uzlabot, tiek nodrošināti ar labiekārtotu dzīvojamo platību tādā pašā kārtībā kā citi Latvijas Republikas iedzīvotāji, tajā skaitā arī no dzīvojamās platības, ko atbrīvo no Latvijas Republikas izvedamās karspēka daļas. Šādā gadījumā uz viņiem attiecināmi 4. panta noteikumi.

3. Latvijas Puse un Krievijas Puse veicinās šīs vienošanās 1. pantā norādīto personu iekārtošanos atbilstoši viņu izraudzītajai pastāvīgajai dzīvesvietai.

6. pants

Galīgi izbraucot no Latvijas Republikas, atļauts izvest, neapliekot ar muitas nodevām, netiesajiem nodokļiem un tiem pielīdzinātajām nodevām, militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu visu kustamo mantu, kas viņiem pieder uz īpašumu tiesību pamata, izņemot priekšmetus, kurus aizliegts izvest.

III sadaļa

Pensiju nodrošināšana

7.pants

Militārajiem pensionāriem pensijas neapliek ar nodokļiem un izmaksā Latvijas Republikas banku iestādes nacionālajā valūtā no Krievijas Federācijas līdzekļiem saskaņā ar nosacījumiem un normām, kas noteiktas Krievijas Federācijā. Pensiju un pabalstu izmaksāšanas kārtību nosaka Krievijas Federācijas Aizsardzības ministrija un citi kompetenti orgāni kopīgi ar Latvijas Republikas atbilstošiem kompetentiem orgāniem.

Militāro pensionāru pensiju un pabalstu noteikšanas, pārrēķinu un izmaksas noteikumu jautājumus risina sociālās nodrošināšanas nodaļa pie Krievijas Federācijas Vēstniecības Latvijas Republikā konsulārās nodaļas. Latvijas Puse apņemas veicināt nodaļas normālu funkcionēšanu, piešķirot tai nepieciešamās telpas un sniedzot nepieciešamos pakalpojumus. Nodaļas darbinieku statusu Puses saskaņos atsevišķi.

8.pants

Norēķini, kas saistīti ar pensiju un pabalstu izmaksu Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošiem militārajiem pensionāriem, kā arī citas ar šīs personu kategorijas sociālajām garantijām saistītās izmaksas veicamas Latvijas Republikas valūtā, izmantojot kontu, kas sociālās nodrošināšanas nodaļai pie Krievijas Federācijas Vēstniecības Latvijas Republikā konsulārās nodaļas avērts vienā no Latvijas komercbankām pēc Krievijas Puses izvēles.

Minētā konta līdzekļus veido ārvalstu valūta, ko pārskaita Krievijas Puse, un citi maksājumi.

Ārvalstu valūta, ko Krievijas Puse iemaksājusi Latvijas komercbankā, konvertējama Latvijas latos un ieskaitāma nodaļas kontā šajā bankā pēc līgumkursa, kas orientēts uz Latvijas valūtas tirgu.

9. pants

Bijušajām militārpersonām, kuras ieguvušas tiesības uz pensijas nodrošinājumu saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem, pēc viņu vēlēšanās Latvijas Republikas attiecīgie kompetentie orgāni var piešķirt un izmaksāt pensijas par Latvijas Republikas līdzekļiem. Turklāt Krievijas Federācijas agrāk noteikto pensiju izmaksa tiek apturēta uz laiku, kamēr pensiju izmaksā Latvijas Republikas orgāni.

IV sadaļa

Militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu medicīniskais nodrošinājums

10. pants

Militārie pensionāri, kuri dzīvo Latvijas Republikas teritorijā, ir tiesīgi saņemt visu veidu medicīniskos un protezēšanas pakalpojumus Latvijas Republikas ārstniecības iestādēs tādā pašā kārtībā un uz tādiem pašiem noteikumiem kā Latvijas Republikas pensionāri.

Militāro pensionāru ģimenes locekļi, kuri dzīvo Latvijas Republikas teritorijā, vispārējā kārtībā saņem visu veidu medicīniskos un protezēšanas pakalpojumus Latvijas Republikas ārstniecības iestādēs.

11. pants

1. Militāro pensionāru medicīnisko apkalpošanu apmaksā no Krievijas Federācijas federālā budžeta līdzekļiem.

Kārtību, kādā Krievijas Federācija sedz izdevumus par medicīnisko apkalpošanu, nosaka pēc saskaņošanas starp Krievijas Federācijas kompetentiem orgāniem, kuri šim nolūkam iedala līdzekļus, un Latvijas Republikas kompetentiem orgāniem, kuru pakļautībā ir medicīniskās iestādes.

2. Uz kara hospitāļu un citu militāro medicīnas iestāžu izbrīvējamās bāzes var izveidot akciju sabiedrības vai kopuzņēmumus, kuri varētu nodrošināt arī Latvijas Republikā dzīvojošo militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu medicīnisko apkalpošanu.

Šai nolūkā Latvijas Puse veicina tajā skaitā akciju sabiedrības izveidošanu uz Krievijas Federācijas bijušā Ziemeļrietumu karaspēka grupas kara hospitāļa Rīgas pilsētā izbrīvējamo fondu bāzes.

V sadaļa

Izglītības un kultūras jautājumi

12.pants

1. Militārie pensionāri saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem var iegūt izglītību Latvijas Republikas augstākajās, vispārizglītojošajās vidējās un vidējās speciālās mācību iestādēs.

2. Latvijas Puse neliek šķēršļus šīs vienošanās 1.pantā norādīto personu Latvijas Republikā reģistrēto sabiedrisko un kultūras organizāciju darbam.

VI sadaļa
Memoriālo būvju un
masu apbedījuma vietu uzturēšana
13.pants

Saskaņā ar starptautisko praksi Latvijas Puse nodrošina memoriālo būvju un karavīru masu apbedījuma vietu sakopšanu, labiekārtošanu un saglabāšanu Latvijas Republikas teritorijā, kā arī neliek šķēršļus mirušo pensionāru un viņu ģimenes locekļu apbedīšanas rituālu veikšanai.

Tādā pašā veidā Krievijas Puse nodrošina memoriālo būvju un latviešu, līvu un Latvijas pilsoņu, kuri gājuši bojā karu un represiju rezultātā Krievijas Federācijas teritorijā, apbedījuma vietu sakopšanu, labiekārtošanu un saglabāšanu.

VII sadaļa
Noslēguma nosacījumi

14. pants

Atvieglājumi invalīdiem, karu dalībniekiem, personām, kas strādājušas aizmugurē, personām, kas cietušas Černobiļas un citās radiācijas katastrofās, kā arī to seku likvidēšanas dalībniekiem tiek piešķirti tādā pašā kārtībā kā Latvijas Republikas pilsoņiem un saskaņā ar tās likumdošanas aktiem.

15. pants

Šī vienošanās ir jāratificē. Tā tiks pagaidām piemērota no parakstīšanas dienas un stāsies spēkā ratifikācijas rakstu apmaiņas dienā. Puses nekavējoties iesniegs vienošanās ratificēšanai, lai tā stātos spēkā ne vēlāk par 1994. gada

30. jūniju. Vienošanās būs spēkā tik ilgi, kamēr Puses nebūs vienojušās par tās grozīšanu vai izbeigšanu.

Vienošanās darbības laikā Puses apņemas atturēties no nesaskaņotas vienpusējas rīcības jautājumos, kurus regulē šī vienošanās.

Vienošanās parakstīta *Москва* 1994. gada *30 aprīlī* divos eksemplāros, katrs latviešu un krievu valodā, turklāt abiem tekstiem ir vienāds spēks.

Latvijas Republikas
Valdības vārdā:

VALDIS BIRKAVS
President of Ministers
of the Republic of Latvia

Krievijas Federācijas
Valdības vārdā:

OLEG SOSKOWEC
First Deputy Chairman
of the Russian Federation

PROTOKOLS PIE LATVIJAS REPUBLIKAS VALDĪBAS UN KRIEVIJAS
FEDERĀCIJAS VALDĪBAS VIENOŠANĀS PAR LATVIJAS REPUBLI-
KAS TERITORIJĀ DZĪVOJOŠO KRIEVIJAS FEDERĀCIJAS MILITĀRO
PENSIONĀRU UN VIŅU ĢIMENES LOCEKĻU SOCIĀLO AIZSARD-
ZĪBU

1. Latvijas Republikas Valdība un Krievijas Federācijas Valdība (turpmāk
tekstā - "Puses"),

vienojās par sekojošo:

I

Izprotot nepieciešamību veicināt praktisko problēmu risināšanu, kas
saistītas ar to militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu pārceļošanu, kuri
vēlas atgriezties dzimtenē, Puses veicinās labvēlīga likumdošanas pamata un
sociālo apstākļu veidošanu militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu
labprātīgai pārceļošanai.

Lai realizētu minēto noteikumu, kas izklāstīts šajā protokolā, kā arī
risinātu jautājumu kompleksu, kas izriet no Latvijas Republikas un Krievijas
Federācijas līguma par Krievijas Federācijas Bruņoto Spēku pilnīgas
izvešanas no Latvijas Republikas teritorijas nosacījumiem, termiņiem un
kārtību un to tiesisko stāvokli izvešanas laikā, Puses veicinās fondu, iestāžu
un organizāciju izveidošanu, piesaistot visas ieinteresētās puses un iespēju
robežās piedaloties to darbībā.

Ievērojot Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma par
Krievijas Federācijas Bruņoto Spēku pilnīgas izvešanas no Latvijas
Republikas teritorijas nosacījumiem, termiņiem un kārtību un to tiesisko
stāvokli izvešanas laikā 2. panta un Latvijas Republikas Valdības un
Krievijas Federācijas Valdības vienošanās par Latvijas Republikas teritorijā
dzīvojošo Krievijas Federācijas militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu
sociālo aizsardzību 2. panta noteikumus, Puses izprot, ka Latvijas Puse
neuzņemas attiecībā uz bijušajām militārpersonām, kuras nav minētās
vienošanās subjekti, saistības papildus tām, kuras tai ir sakarā ar dalību
starptautiskos dokumentos cilvēktiesību jomā, kā arī ievērojot Latvijas

Republikas Valdības un Krievijas Federācijas Valdības vienošanos par pārceļošanas procesa regulēšanu un pārceļotāju tiesību aizsardzību.

Ievērojot Latvijas Republikas Valdības un Krievijas Federācijas Valdības vienošanās par Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošo Krievijas Federācijas militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu sociālo aizsardzību ilgtermiņa raksturu, gadījumā, ja Latvijas Republika un Krievijas Federācija pieņems likumdošanas aktus, kas skar jautājumus, kurus nosaka minētā vienošanās, Puses veiks konsultācijas, lai attīstītu un konkretizētu saistības, kuras uzņēmušās Puses.

I I

Krievijas Puse nodos Latvijas Pusei Krievijas Federācijas militāro pensionāru, kuri dzīvo Latvijas Republikas teritorijā un saņem pensiju no Krievijas Federācijas federālā budžeta līdzekļiem, sarakstu.

Vienu reizi gadā Krievijas Puse informēs Latvijas Pusi par izmaiņām minēto militāro pensionāru sarakstā.

Šī Protokola parakstīšanas dienā saskaņā ar Krievijas Puses datiem Latvijas Republikas teritorijā dzīvoja 22 320 Krievijas Federācijas militārie pensionāri.

Parakstīts Moskavā, 1994. gada "30 aprīlī" divos eksemplāros, katrs latviešu un krievu valodā, turklāt abiem tekstiem ir vienāds spēks.

Latvijas Republikas
Valdības vārdā:

VALDIS BIRKAVS
President of Ministers
of the Republic of Latvia

Krievijas Federācijas
Valdības vārdā:

OLEG SOSKOWEC
First Deputy Chairman
of the Russian Federation

[RUSSIAN TEXT — TEXTE RUSSE]

СОГЛАШЕНИЕ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКИ И ПРАВИТЕЛЬСТВОМ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПО ВОПРОСАМ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИЩЕННОСТИ ВОЕННЫХ ПЕНСИОНЕРОВ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И ЧЛЕНОВ ИХ СЕМЕЙ, ПРОЖИВАЮЩИХ НА ТЕРРИТОРИИ ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Правительство Латвийской Республики и Правительство Российской Федерации, в дальнейшем именуемые Сторонами, согласились о нижеследующем.

РАЗДЕЛ I
Общие положения

Статья 1

Настоящее Соглашение распространяется на проживающих на территории Латвийской Республики лиц, указанных в законе Российской Федерации от 12 февраля 1993 года "О пенсионном обеспечении лиц, проходивших военную службу, службу в органах внутренних дел, и их семей" (далее именуются - военные пенсионеры). Понятие семья охватывает супругов, их несовершеннолетних детей и других находящихся на иждивении военного пенсионера лиц.

Статья 2

Лица, указанные в статье 1 настоящего Соглашения, пользуются на территории Латвийской Республики правами человека в соответствии с нормами международного права, настоящим Соглашением и законодательными актами Латвийской Республики.

Лица, на которых согласно статье 1 распространяется действие настоящего Соглашения и которые постоянно проживали на территории Латвийской Республики по состоянию на 28 января 1992 года, включая лиц, в отношении которых не завершено выполнение соответствующих формальностей и которые перечислены в списках, заверенных обеими Сторонами и приложенных к Соглашению, сохраняют право на беспрепятственное проживание на территории Латвийской Республики, если они того пожелают. По согласованию Сторон в списки могут быть дополнительно внесены лица, постоянно проживавшие на территории Латвийской Республики на 28 января 1992 года и не внесенные по той или иной причине в указанные списки.

Без ущерба для положений настоящего Соглашения вопросы, связанные с применением его положений, включая предусмотренные им права лиц, на которых распространяется его действие, могут любой из Сторон выноситься на совместное рассмотрение Уполномоченных, назначенных для этой цели Латвийской Стороной и Российской Стороной, а также Представителя или Представителей Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе. Лица, на которых распространяется действие настоящего Соглашения, также могут представлять на рассмотрение упомянутых Уполномоченных Сторон и Представителя или Представителей Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе обращения по вопросам, затрагивающим их права.

Рекомендации и решения принимаются вышеуказанными Уполномоченными на основе консенсуса. В случае, если Уполномоченные Сторон, несмотря на содействие, оказанное Представителем или Представителями Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе, приходят к заключению, что вопрос должен решаться на правительственном уровне, то он передается на рассмотрение Правительств обеих Сторон.

РАЗДЕЛ П

Имущественные, жилищные и финансовые вопросы

Статья 3

Военные пенсионеры и члены их семей владеют, пользуются и распоряжаются законно принадлежащим им движимым и недвижимым имуществом.

Статья 4

1. Латвийская Сторона гарантирует военным пенсионерам и членам их семей пользование занимаемыми ими жилыми помещениями в домах государственного и ведомственного жилого фонда, а также подтверждает имеющиеся у них имущественные права, включая право собственности на жилые дома, квартиры, гаражи, строения в коллективных садах, дачи и другие виды недвижимости и владения ими.

При принятии в Латвийской Республике соответствующего законодательства занимаемая военными пенсионерами и членами их семей жилая площадь ими может приватизироваться.

При отсутствии у соответствующих служб Латвийской Стороны возможности осуществлять коммунальное обеспечение, торговое и транспортное обслуживание жилых городков, в домах которых после вывода воинских частей остались проживать военные пенсионеры и члены их семей, Латвийская Сторона по желанию военных пенсионеров предоставляет им равноценную жилую площадь за счет освобожденного воинскими частями жилого фонда, кроме жилого фонда в городах Рига и Лиепая.

2. Указанные лица могут продать или иным способом передать на праве собственности принадлежащее им имущество.

3. Лица, которые пожелают покинуть Латвийскую Республику, имеют право:

- продать, передать или иным способом распорядиться по своему усмотрению принадлежащим им на праве собственности недвижимым имуществом;

- продать квартиру самостоятельно, на аукционе или получить от Латвийской Стороны единовременную выплату, исходя из рыночной стоимости жилья, в случае освобождения квартиры в Латвийской Республике;

- вывезти, продать или иным образом распорядиться принадлежащим им на праве собственности движимым имуществом.

Полученные при этом денежные средства за недвижимое и движимое имущество они вправе вывезти из Латвийской Республики, а также перевести денежные вклады и активы, находящиеся в банковских учреждениях Латвийской Республики, в банковские учреждения Российской Федерации.

Статья 5

1. Латвийская Сторона и Российская Сторона не препятствуют военным пенсионерам и членам их семей в обмене занимаемой ими жилой площади на жилую площадь лиц, проживающих в Латвийской Республике или в Российской Федерации.

2. Военные пенсионеры и члены их семей, не имеющие жилья или нуждающиеся в его улучшении, обеспечиваются наравне с другими жителями Латвии благоустроенной жилой площадью, в том числе за счет жилой площади, освобождаемой выводимыми из Латвийской Республики войсками. В этом случае на них распространяются положения статьи 4.

3. Латвийская и Российская Стороны будут способствовать обустройству лиц, упомянутых в статье 1 настоящего Соглашения, в соответствии с их выбором места постоянного проживания.

Статья 6

Все движимое имущество военных пенсионеров и членов их семей, принадлежащее им на праве собственности, за исключением предметов, запрещенных к вывозу, разрешается вывозить при окончательном выезде из Латвийской Республики без обложения таможенными пошлинами, косвенными налогами и тому подобными сборами.

РАЗДЕЛ III Пенсионное обеспечение

Статья 7

Пенсии военным пенсионерам не подлежат налогообложению и выплачиваются в национальной валюте учреждениями банка Латвийской

Республики за счет средств Российской Федерации на условиях и по нормам, установленным законодательством Российской Федерации. Порядок выплаты пенсий и пособий определяется Министерством обороны и другими компетентными органами Российской Федерации совместно с соответствующими компетентными органами Латвийской Республики.

Вопросы назначения, перерасчета и определения условий выплаты пенсий и пособий военным пенсионерам решаются отделом социального обеспечения при консульском отделе Посольства Российской Федерации в Латвийской Республике. Латвийская Сторона берет на себя обязательство способствовать нормальному функционированию отдела, предоставляя ему для этого необходимые услуги и помещения. Статус сотрудников отдела будет согласован между Сторонами дополнительно.

Статья 8

Расчеты, связанные с выплатой пенсий и пособий военным пенсионерам, проживающим на территории Латвийской Республики, а также другие расходы по социальным гарантиям этой категории лиц осуществляются в валюте Латвийской Республики через счет, открытый отделу социального обеспечения при консульском отделе Посольства Российской Федерации в Латвийской Республике, в одном из латвийских коммерческих банков по выбору Российской Стороны.

Средства на указанном счете формируются за счет перевода Российской Стороной иностранной валюты и за счет других поступлений.

Иностранная валюта, поступившая от Российской Стороны в латвийский коммерческий банк, конвертируется в латвийские латы и зачисляется на счет отдела в этом банке по договорному курсу, ориентированному на валютный рынок Латвии.

Статья 9

Бывшим военнослужащим, которые приобрели право на пенсионное обеспечение в соответствии с законодательными актами Латвийской Республики, могут, по их желанию, назначаться и выплачиваться пенсии соответствующими компетентными органами Латвийской Республики за счет ее средств. При этом выплата пенсий, ранее назначенных Российской Федерацией, приостанавливается на период выплаты пенсии органами Латвийской Республики.

РАЗДЕЛ IV

Медицинское обеспечение военных пенсионеров и членов их семей

Статья 10

Военные пенсионеры, проживающие на территории Латвийской Республики, имеют право на все виды медицинской и протезной помощи в лечебных учреждениях Латвийской Республики в том же порядке и на тех же условиях, что и пенсионеры Латвийской Республики.

Члены семей военных пенсионеров, проживающие на территории Латвийской Республики, на общих основаниях имеют право на все виды медицинской и протезной помощи в лечебных учреждениях Латвийской Республики.

Статья 11

1. Оплата медицинского обслуживания военных пенсионеров осуществляется за счет федерального бюджета Российской Федерации.

Порядок покрытия Российской Федерацией расходов на медицинское обслуживание устанавливается по согласованию между компетентными органами Российской Федерации, выделяющими средства на эти цели, и компетентными органами Латвийской Республики, в сфере регулирования которых находятся медицинские учреждения.

2. На высвобождаемых фондах военных госпиталей и других военно-медицинских учреждений могут создаваться акционерные общества или совместные предприятия, которые могли бы, в том числе, обеспечивать медицинское обслуживание военных пенсионеров и членов их семей, проживающих в Латвийской Республике.

С этой целью Латвийская Сторона содействует, в частности, созданию на освобождаемых фондах бывшего военного госпиталя Северо-Западной группы войск Российской Федерации в г.Риге акционерного общества.

РАЗДЕЛ V

Вопросы образования и культуры

Статья 12

1. Военные пенсионеры в соответствии с законодательными актами Латвийской Республики могут получать образование в высших, средних общеобразовательных и средних специальных учебных заведениях Латвийской Республики.

2. Латвийская Сторона не препятствует работе зарегистрированных в Латвийской Республике общественных и культурных организаций, лиц, указанных в статье 1 настоящего Соглашения.

РАЗДЕЛ VI.

Содержание мемориальных сооружений и мест массовых захоронений

Статья 13

С учетом международной практики Латвийская Сторона обеспечивает уход, благоустройство и сохранность мемориальных сооружений и мест массовых захоронений воинов на территории Латвийской Республики, а также не препятствует захоронению умерших военных пенсионеров и членов их семей и проведению ритуалов захоронения.

Таким же образом Российская Сторона обеспечивает уход, благоустройство и сохранность мемориальных сооружений и мест захоронения латышей, ливов и граждан Латвии, погибших в ходе войн и репрессий на территории Российской Федерации.

РАЗДЕЛ VII
Заключительные положения
Статья 14

Льготы инвалидам, участникам войн, труженикам тыла, лицам, пострадавшим вследствие чернобыльской и иных радиационных катастроф, а также участникам ликвидации их последствий предоставляются наравне с гражданами Латвийской Республики и в соответствии с ее законодательными актами.

Статья 15

Настоящее Соглашение подлежит ратификации. Оно будет временно применяться со дня подписания и вступит в силу со дня обмена ратификационными грамотами. Стороны незамедлительно представят Соглашение на ратификацию с тем, чтобы оно вступило в силу не позднее 30 июня 1994 года. Соглашение будет действовать до тех пор, пока оно не будет изменено или прекращено с согласия Сторон.

На период действия Соглашения Стороны обязуются воздерживаться от несогласованных односторонних действий по вопросам, регулируемым настоящим Соглашением.

Совершено в г. Москве "30" апреля 1994 года в двух экземплярах, каждый на латышском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

За Правительство
Латвийской Республики:

VALDIS BIRKAVS
President of Ministers
of the Republic of Latvia

За Правительство
Российской Федерации:

OLEG SOSKOWEC
First Deputy Chairman
of the Russian Federation

ПРОТОКОЛ К СОГЛАШЕНИЮ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКИ И ПРАВИТЕЛЬСТВОМ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПО ВОПРОСАМ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИЩЕННОСТИ ВОЕННЫХ ПЕНСИОНЕРОВ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И ЧЛЕНОВ ИХ СЕМЕЙ, ПРОЖИВАЮЩИХ НА ТЕРРИТОРИИ ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Правительство Латвийской Республики и Правительство Российской Федерации, далее именуемые Сторонами,

согласились о нижеследующем:

I

Исходя из понимания необходимости содействия решению практических проблем, связанных с переселением военных пенсионеров и членов их семей, желающих возвратиться на родину, Стороны будут способствовать созданию благоприятной законодательной основы и социальных условий для добровольного переселения военных пенсионеров и членов их семей.

С целью реализации вышеизложенного положения настоящего Протокола, а также для решения комплекса вопросов, вытекающих из Договора между Латвийской Республикой и Российской Федерацией об условиях, сроках и порядке полного вывода с территории Латвийской Республики Вооруженных Сил Российской Федерации и их правовом положении на период вывода, Стороны будут способствовать созданию фондов, учреждений и организаций с привлечением всех заинтересованных сторон и по возможности участвовать в них.

Учитывая положения статьи 2 Договора между Латвийской Республикой и Российской Федерацией об условиях, сроках и порядке полного вывода с территории Латвийской Республики Вооруженных Сил Российской Федерации и их правовом положении на период вывода и статьи 2 Соглашения между Правительством Латвийской Республики и Правительством Российской Федерации по вопросам социальной защищенности военных пенсионеров Российской Федерации и членов их семей, проживающих на территории Латвийской Республики, Стороны исходят из понимания, что Латвийская Сторона не берет на себя в отношении бывших военнослужащих, не являющихся субъектами упомянутого Соглашения, обязательств помимо тех, которые она имеет в силу участия в международных документах в области прав человека, а также по Соглашению между Правительством Латвийской Республики и

Правительством Российской Федерации о регулировании процесса переселения и защите прав переселенцев.

Учитывая долгосрочный характер действия Соглашения между Правительством Латвийской Республики и Правительством Российской Федерации по вопросам социальной защищенности военных пенсионеров Российской Федерации и членов их семей, проживающих на территории Латвийской Республики, в случае принятия Латвийской Республикой и Российской Федерацией законодательных актов, затрагивающих вопросы, регулируемые упомянутым Соглашением, Стороны будут проводить консультации с целью развития и конкретизации взятых Сторонами обязательств.

II

Российская Сторона передаст Латвийской Стороне список военных пенсионеров Российской Федерации, проживающих на территории Латвийской Республики и получающих пенсию за счет средств федерального бюджета Российской Федерации.

Один раз в год Российская Сторона будет информировать Латвийскую Сторону об изменениях в списочном составе вышеупомянутых военных пенсионеров.

На дату подписания настоящего Протокола, по данным Российской Стороны, на территории Латвийской Республики проживало 22 320 военных пенсионеров Российской Федерации.

Совершено в г. Москве "30" сентября 1994 года в двух экземплярах, каждый на русском и латышском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

За Правительство
Латвийской Республики:

VALDIS BIRKAVS
President of Ministers
of the Republic of Latvia

За Правительство
Российской Федерации:

OLEG SOSKOWEC
First Deputy Chairman
of the Russian Federation

[TRANSLATION — TRADUCTION]¹

AGREEMENT² BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF LATVIA AND THE GOVERNMENT OF THE RUSSIAN FEDERATION ON SOCIAL PROTECTION OF RETIRED MILITARY PERSONNEL OF THE RUSSIAN FEDERATION AND THEIR FAMILY MEMBERS RESIDING ON THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF LATVIA

The Government of the Republic of Latvia and the Government of the Russian Federation, hereinafter called the Parties, have agreed on the following:

CHAPTER I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

The present Agreement shall be effective with regard to persons, residing on the territory of the Republic of Latvia, specified by the February 12, 1993 Law of the Russian Federation “On Securing of Pensions for Persons Who Have Served in the Armed Forces and in the Bodies of Interior Affairs, and for their Families” (hereinafter called — the military pensioners). The notion of the family includes spouses, children under the age of maturity and other persons — dependants of military pensioners.

Article 2

Persons, specified in Article 1 of this Agreement, shall enjoy human rights on the territory of Latvia in accordance with the norms of international law, this Agreement and laws of the Republic of Latvia.

Persons, with regard to whom this Agreement is effective in accordance with Article 1 and who have been permanently residing on the territory of the Republic of Latvia before January 28, 1992, including persons, with regard to whom the relevant formalities have not been completed and who are included in lists, confirmed by both Parties and appended to this Agreement, shall preserve the right to freely reside on the territory of the Republic of Latvia, if they wish to. Upon agreement between the Parties, persons who had been permanently residing on the territory of the Republic of Latvia before January 28, 1992, and for some reason not included in the mentioned lists, can be additionally included in these lists.

Without prejudice to the stipulations of this Agreement, issues connected with the application of its stipulations, including the stipulated rights of persons to whom the Agreement applies, can be taken by either Party to a joint consideration by the Authorised Representatives, appointed for these purposes by the Latvian Party and the Russian Party, as well as the Representative or Representatives of the Confer-

¹ Translation supplied by the Government of Latvia — Traduction fournie par le Gouvernement letton.

² Came into force provisionally on 30 April 1994, the date of signature, and definitively on 27 February 1995, by the exchange of the instruments of ratification, in accordance with article 15.

ence on Security and Cooperation in Europe. Persons to whom this Agreement applies, also can submit to consideration by the above mentioned Authorised Representatives of the Parties and the Representative or Representatives of the Conference on Security and Cooperation in Europe appeals on issues touching upon their rights.

The above mentioned Representatives shall adopt recommendations and decisions on the basis of consensus. In the case when the Authorised Representatives of the Parties, despite the assistance rendered by the Representative or Representatives of the Conference on Security and Cooperation in Europe, come to a conclusion, that the relevant issue must be discussed on the government level, it is submitted to the Governments of both Parties for consideration.

CHAPTER II

PROPERTY-, HOUSING- AND FINANCE-RELATED ISSUES

Article 3

The military pensioners and members of their families shall own, use and dispose of the movables and property they rightfully own.

Article 4

1. The Latvian Party shall guarantee that the military pensioners and members of their families use the apartments they occupy in the state and department housing, as well as confirm the rights to property they own, including the property rights to houses, apartments, garages, constructions in gardening cooperatives, summer houses and other kinds of property they own.

As the Republic of Latvia adopts the relevant laws, the living space occupied by military pensioners and members of their families can be privatised by them.

If the relevant authorities of the Republic of Latvia fail to provide municipal, commercial and transport services of the compounds, in the houses of which military pensioners and their family members remained settled after the removal of troops, the Latvian Party, to the request of the military pensioners, supply them with an equal living space at the expense of the housing vacated by the troops, except for the housing in the cities of Riga and Liepāja.

2. The mentioned persons can sell or transfer in any other way the property which they rightfully own.

3. Persons who will wish to leave the Republic of Latvia, shall have the right:

- To sell, transfer or dispose in any other way of the property they rightfully own;
- To sell their apartment individually, at an auction, or upon leaving the apartment in the Republic of Latvia for good, get a lump sum from the Latvian Party, based on the market price of housing;
- To take out [from the Republic of Latvia], sell or dispose in any other way of the movable rightfully owned by them.

They can take out from the Republic of Latvia or transfer the money means, obtained against their property and movables, or deposits and assets in the banks of the Republic of Latvia to the banks of the Russian Federation.

Article 5

1. The Latvian Party and the Russian Party shall not prevent the military pensioners and their family members from exchanging the living space they occupy to the living space of persons residing in the Republic of Latvia or in the Russian Federation.

2. The military pensioners and their family members, who do not have housing or who need an improvement of housing, shall be provided with comfortable housing equally with other inhabitants of the Republic of Latvia, including at the expense of housing vacated by the troops leaving the Republic of Latvia. In the latter case they shall be subject to stipulations of Article 4.

3. The Latvian and Russian Parties shall foster the settlement of persons, mentioned in Article 1 of this Agreement, depending on their choice of the place of permanent residence.

Article 6

All movables to which the military pensioners and their family members have property rights, except for the articles which cannot be taken out [from the Republic of Latvia], upon leaving the Republic of Latvia can be taken out without paying customs duties, indirect taxes and the like fees.

CHAPTER III

PENSIONS

Article 7

No taxes shall be imposed on the pensions of military pensioners, and they shall be paid in the national currency by the banks of the Republic of Latvia on the account of the funds of the Russian Federation, on conditions and in accordance with the norms established by the laws of the Russian Federation. The order in which the pensions and benefits are paid shall be determined by the Ministry of Defence and other authorities of the Russian Federation jointly with the relevant authorities of the Republic of Latvia.

The issues connected with the fixing, recalculation of pensions and benefits for the military pensioners and with the order of payment shall be dealt with the Social Security Division with the Consular Department of the Embassy of the Russian Federation in the Republic of Latvia. The Latvian Party shall assume the responsibility of fostering a normal functioning of the said department, providing it the necessary services and office space. The status of the staff of the department shall be agreed upon between the Parties additionally.

Article 8

Accounts connected with the payment of pensions and benefits to the military pensioners residing on the territory of the Republic of Latvia, as well as other expenses for the social guarantees of this category of persons shall be settled in the currency of the Republic of Latvia through an account of the Social Security Division with the Consular Department of the Embassy of the Russian Federation in the Republic of Latvia in one of the commercial banks of Latvia to the discretion of the Russian Party.

The money means in the said account shall be generated at the expenses of hard currency transfers made by the Russian Party and other receipts.

Hard currency, transferred by the Russian Party to the Latvian commercial bank shall be converted into Latvia Lats and entered into the account of the Division in that bank at a Latvian currency market-oriented exchange rate.

Article 9

Former military, who have obtained the right to pensions in accordance with the laws of the Republic of Latvia, may, at their own discretion, be granted and paid pensions by the relevant authorities of the Republic of Latvia at the expense of the latter. In such case the payment of pensions, granted earlier by the Russian Federation, shall be suspended for the period of payment of pension by the authorities of the Republic of Latvia.

CHAPTER IV

PROVIDING HEALTH CARE TO MILITARY PENSIONERS AND THEIR FAMILY MEMBERS

Article 10

Military pensioners residing on the territory of the Republic of Latvia shall have the right to all kinds of medical and orthopaedic services in the health care institutions of the Republic in accordance with the same order and on the same terms as the pensioners of the Republic of Latvia.

The family members of military pensioners residing on the territory of the Republic of Latvia on general terms shall have the right to all kinds of medical and orthopaedic services in the health care institutions of the Republic of Latvia.

Article 11

1. The payments for the health care of the military pensioners shall be made at the expense of the federal budget of the Russian Federation.

The order in accordance with which the Russian Federation compensates for the expenses for the health care shall be established upon agreement between the relevant authorities of the Russian Federation, allotting funds for these purposes, and the relevant authorities of the Republic of Latvia which are responsible for health care institutions.

2. The available assets of military hospitals and other military health care institutions can serve as the basis for stock companies or joint enterprises, which could, *inter alia*, provide medical services for the military pensioners and their family members, residing on the territory of the Republic of Latvia.

For this purpose, the Latvian Party shall foster, in particular, formation of a stock company based on the available assets of the former military hospital of the North-Western Military Group of the Russian Federation in Riga.

CHAPTER V

EDUCATION- AND CULTURE-RELATED ISSUES

Article 12

1. In compliance with the laws of the Republic of Latvia, the military pensioners can obtain education in the higher, secondary comprehensive and secondary vocational education establishments of the Republic of Latvia.

2. The Latvian Party shall not prevent the persons specified in Article 1 of this Agreement from activities in the public and cultural organizations registered in the Republic of Latvia.

CHAPTER VI

MAINTENANCE OF MEMORIALS AND PLACES OF MASS BURIAL

Article 13

With reference to international practice, the Latvian Party shall ensure maintenance and preservation of memorials and places of mass burial of warriors on the territory of the Republic of Latvia, as well as shall not put obstacles to the burial of deceased military pensioners and their family members and to the carrying out of the burial rites.

Equally, the Russian Party shall ensure maintenance and preservation of memorials and places of burial of Latvians, Livonians and citizens of Latvia who perished during wars and repressions on the territory of the Russian Federation.

CHAPTER VII

CONCLUDING STIPULATIONS

Article 14

Disabled persons, participants of wars, workers of the rear, persons who have suffered from Chernobyl and other radiation disasters, as well as persons who have participated in the liquidation of the effects of the latter, shall be granted privileges equally with the citizens of the Republic of Latvia and in accordance with the laws of the Republic of Latvia.

Article 15

This Agreement is subject to ratification. It shall be temporarily applied as of the date of its signature and shall take effect as of the date of exchange with the ratification instruments. The Parties shall submit the Agreement for ratification without delay, for it to take effect no later than June 30, 1994. The Agreement shall be effective as long as it is changed or terminated upon mutual agreement of the Parties.

During the effective term of the Agreement the Parties undertake to refrain from uncoordinated unilateral moves with regard to issues regulated by this Agreement.

DONE on April 30, 1994 in Moscow, in two copies, each in Latvian and Russian languages, both copies being equally authentic.

For the Republic
of Latvia:
V. BIRKAVS

For the Russian
Federation:
O. SOSKOVETS

PROTOCOL TO THE AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF LATVIA AND THE GOVERNMENT OF THE RUSSIAN FEDERATION ON SOCIAL PROTECTION OF RETIRED MILITARY PERSONNEL OF THE RUSSIAN FEDERATION AND THEIR FAMILY MEMBERS, RESIDING ON THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF LATVIA

The Government of the Republic of Latvia and the Government of the Russian Federation, hereinafter called the Parties,

Have agreed on the following:

I

On the basis of understanding of the necessity to foster the solution of practical problems, connected with the resettlement of military pensioners and members of their families who wish to return to their native land, the Parties shall foster the creation of a favourable legal basis and social conditions for a voluntary resettlement of military pensioners and their families.

In order to realise the abovesaid stipulation of this Protocol, as well as to solve a set of issues following from the Treaty between the Republic of Latvia and the Russian Federation on Conditions, Terms and Order of Complete Withdrawal of the Troops of the Russian Federation from the Territory of the Republic of Latvia and their Legal Status During the Withdrawal,¹ the Parties shall enhance the formation of funds, institutions and organisations with the involvement of all the interested parties, and, as far as possible, take part in them.

Taking into account the stipulations of Article 2 of the Treaty between the Republic of Latvia and the Russian Federation on Conditions, Terms and Order of Complete Withdrawal of the Troops of the Russian Federation from the Territory of the Republic of Latvia and their Legal Status During the Withdrawal, and Article 2 of the Agreement between the Government of the Republic of Latvia and the Government of the Russian Federation on Social Protection of Retired Military Personnel of the Russian Federation and Their Family Members, Residing on the Territory of the Republic of Latvia, the Parties proceed from the understanding that the Latvian Party shall not assume any obligations with regard to the former military servicemen who are not subjects of the said Agreement other than those it has due to accession to international documents in the realm of human rights, as well as in accordance with the Agreement between the Government of the Republic of Latvia and the Government of the Russian Federation on the Regulation of the Process of Resettlement and Protection of the Rights of Resettlers Taking into account the long effective term of the Agreement between the Government of the Republic of Latvia and the Government of the Russian Federation on Social Protection of Retired Military Personnel of the Russian Federation and their Family Members, Residing on the Territory of the Republic of Latvia, in the case when the Republic of Latvia and the Russian Federation adopt laws which touch upon the issues regulated by the said Agreement, the Parties shall carry out consultations in order to develop and specify the obligations assumed by the Parties.

---

¹ See No. I-32116 of this volume.

II

The Russian Party shall submit to the Latvian Party a list of military pensioners residing on the territory of the Republic of Latvia and receiving pension at the expense of the federal budget of the Russian Federation.

Once a year the Russian Party shall inform the Latvian Party about changes in the listing of the above mentioned military pensioners.

As of the date of signature of this Protocol, according to the data at the disposal of the Russian Federation, on the territory of the Republic of Latvia resided 22,320 military pensioners of the Russian Federation.

DONE on April 30, 1994, in Moscow in two copies, each copy in Latvian and Russian languages, both copies being equally authentic.

For the Republic
of Latvia:

V. BIRKAVS

For the Russian
Federation:

O. SOSKOVETS

[TRADUCTION — TRANSLATION]

ACCORD¹ ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE ET LE GOUVERNEMENT DE LA FÉDÉRATION DE RUSSIE RELATIF À LA PROTECTION SOCIALE DES MILITAIRES DE LA FÉDÉRATION DE RUSSIE À LA RETRAITE ET DES MEMBRES DE LEUR FAMILLE QUI RÉSIDENT SUR LE TERRITOIRE DE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE

Le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la Fédération de Russie, ci-après dénommés les Parties, sont convenus de ce qui suit :

SECTION I

GÉNÉRALITÉS

Article premier

Le présent Accord s'applique aux personnes résidant sur le territoire de la République de Lettonie qui sont visées par la loi de la Fédération de Russie en date du 12 février 1993, relative à l'octroi de prestations de retraite aux personnes ayant servi dans les forces armées et dans les organes du Ministère de l'intérieur (ci-après dénommés les militaires à la retraite) et aux membres de leur famille. Par membres de la famille, on entend les conjoints, les enfants mineurs et les autres personnes à charge des militaires à la retraite.

Article 2

Les personnes visées à l'article premier du présent Accord jouissent de leurs droits fondamentaux sur le territoire de la République de Lettonie, conformément aux normes du droit international, aux dispositions du présent Accord et à la législation lettone.

Les personnes auxquelles s'applique le présent Accord en vertu de l'article premier et qui résidaient en permanence sur le territoire de la République de Lettonie avant le 28 janvier 1992, y compris les personnes pour lesquelles les formalités pertinentes n'ont pas été remplies et qui figurent sur les listes confirmées par les deux Parties et jointes à l'Accord, conservent le droit de résider sans entrave sur le territoire letton, si elles le désirent. Par accord entre les Parties, les personnes qui résidaient en permanence sur le territoire letton avant le 28 janvier 1992 et qui, pour des raisons diverses, n'ont pas été inscrites sur les listes susmentionnées, peuvent être ajoutées à celles-ci.

Sans préjudice des dispositions du présent Accord, les questions liées à l'application de ce dernier, y compris celles relatives aux droits des personnes soumises à ses effets, peuvent, à l'initiative de l'une ou l'autre partie, être transmises pour examen conjoint aux plénipotentiaires nommés à cette fin par la partie lettone et la partie russe, ainsi qu'au(x) représentant(s) de la Conférence sur la sécurité et la

---

¹ Entré en vigueur à titre provisoire le 30 avril 1994, date de la signature, et à titre définitif le 27 février 1995, par l'échange des instruments de ratification, conformément à l'article 15.

coopération en Europe (CSCE). Les personnes auxquelles le présent Accord s'applique peuvent également présenter, pour examen par les plénipotentiaires susvisés et le(s) représentant(s) de la CSCE, des recours concernant les questions relatives à leurs droits.

Les plénipotentiaires adoptent leurs recommandations et décisions par consensus. Si, en dépit de l'aide apportée par le(s) représentant(s) de la CSCE, ils parviennent à la conclusion que la question doit être réglée au niveau gouvernemental, ils en saisissent les gouvernements des deux Parties, pour examen.

SECTION II

QUESTIONS RELATIVES AUX BIENS, AUX LOGEMENTS ET AUX FINANCES

Article 3

Les militaires à la retraite et les membres de leur famille possèdent et utilisent les biens meubles et immeubles qui leur appartiennent légalement et en disposent librement.

Article 4

1. La partie lettonne garantit aux militaires à la retraite et aux membres de leur famille l'usage des locaux d'habitation qu'ils occupent dans le parc de logements de l'Etat ou d'un département et confirme également leurs droits de propriété, y compris le droit de posséder une maison, un appartement, un garage, une cabane dans un jardin collectif, une maison de campagne et d'autres biens immeubles, et d'en jouir.

Lorsque la République de Lettonie adopte la législation voulue en matière de privatisation, les militaires à la retraite et les membres de leur famille peuvent se porter acquéreurs de la surface habitable qu'ils occupent.

Si les autorités compétentes de la partie lettonne ne peuvent pas assurer les services municipaux, les commerces et les transports dans les cités où les militaires à la retraite et les membres de leur famille constituent à résider après le retrait des troupes, la partie lettonne propose aux militaires à la retraite, qui en font la demande, un logement d'une valeur équivalente dans le parc des logements libérés par des membres des forces armées, à l'exception des logements situés dans les villes de Riga et Liepaja.

2. Les intéressés peuvent vendre, ou transmettre d'une autre façon, les biens qu'ils possèdent.

3. Les personnes qui souhaitent quitter la République de Lettonie ont les droits suivants :

- Vendre, transférer, ou en disposer d'une autre façon, les biens immeubles qu'ils possèdent;
- Vendre eux-mêmes leur appartement, le mettre aux enchères ou recevoir de la partie lettonne une somme forfaitaire, calculée en fonction des prix du marché, lorsqu'ils libèrent un appartement en République de Lettonie;
- Emporter ou vendre les biens meubles qui leur appartiennent en propre, ou en disposer d'une autre façon.

Les intéressés peuvent sortir de la République de Lettonie l'argent provenant de la vente de leurs biens meubles et immeubles et transférer dans les établissements

bancaires de la Fédération de Russie les espèces et les avoirs qu'ils détiennent dans des banques lettonnes.

Article 5

1. La partie lettonne et la partie russe n'empêchent pas les militaires à la retraite et les membres de leur famille d'échanger le logement qu'ils occupent contre un logement occupé par des personnes résidant en République de Lettonie ou en Fédération de Russie.

2. Les militaires à la retraite et les membres de leur famille n'ayant pas de logement, ou dont le logement doit être rénové, obtiennent, dans les mêmes conditions que les autres habitants de la Lettonie, un logement confortable, notamment dans le parc des logements libérés par les membres des forces armées qui se sont retirés de Lettonie. Dans ce cas, les dispositions de l'article 4 s'appliquent.

3. Les parties lettonne et russe facilitent l'installation des personnes visées à l'article premier du présent Accord, selon l'endroit où elles élisent leur domicile permanent.

Article 6

Lorsqu'ils quittent définitivement le pays, les militaires à la retraite et les membres de leur famille peuvent emporter tous les biens meubles qui leur appartiennent en propre, à l'exception des articles qu'il est interdit de sortir de la République de Lettonie, sans acquitter de droits de douane, d'impôts indirects ou autres taxes analogues.

SECTION III

PRESTATIONS DE RETRAITE

Article 7

Les pensions des militaires à la retraite ne sont pas soumises à l'impôt. Servies dans la monnaie nationale par les établissements bancaires de la République de Lettonie, elles sont financées par la Fédération de Russie, aux normes et conditions prévues par la législation russe. Le Ministère de la défense et les autres organismes intéressés de la Fédération de Russie arrêtent les modalités de versement des pensions et prestations, en coopération avec les autorités compétentes de la République de Lettonie.

Les questions relatives à l'octroi de pensions et prestations aux militaires à la retraite, à la révision du montant et aux modalités de versement sont réglées par le service de sécurité sociale du département consulaire de l'ambassade de la Fédération de Russie en République de Lettonie. La partie lettonne est tenue de faciliter le fonctionnement normal du département consulaire en mettant à sa disposition tous les services et locaux nécessaires. Le statut de fonctionnaires de ce département fait l'objet d'un accord complémentaire entre les Parties.

Article 8

Le versement des pensions et prestations servies aux militaires à la retraite résidant sur le territoire de la République de Lettonie, ainsi que les autres dépenses de sécurité sociale concernant cette catégorie d'individus, sont effectués en monnaie lettonne par le biais du compte du service de sécurité sociale du département consu-

laire de l'ambassade de la Fédération de Russie en République de Lettonie, ouvert dans une banque commerciale lettonne choisie par la partie russe.

Ce compte est alimenté par des transferts de devises effectués par la partie russe et par d'autres recettes.

Les devises transférées par la partie russe dans une banque commerciale lettonne sont converties en lati lettons au taux convenu, en fonction du marché des changes, et créditées au compte du département consulaire dans cette banque.

Article 9

Les autorités compétentes de la République de Lettonie peuvent octroyer et servir une pension aux anciens militaires ayant acquis le droit à une prestation conformément à la législation lettonne, si les intéressés en font la demande. Le service de la pension octroyée par la Fédération de Russie est alors suspendu tant qu'une pension est versée par les services lettons compétents.

SECTION IV

FOURNITURES DE SOINS MÉDICAUX AUX MILITAIRES À LA RETRAITE ET AUX MEMBRES DE LEUR FAMILLE

Article 10

Les militaires à la retraite qui résident sur le territoire de la République de Lettonie ont droit de recevoir tous les services médicaux et orthopédiques dans les établissements de santé de la Lettonie dans les mêmes termes et conditions que les retraités lettons.

Les membre de la famille des militaires à la retraite qui résident sur le territoire de la République de Lettonie ont, de façon générale, le droit de recevoir tous les services médicaux et orthopédiques dans les établissements de santé de la Lettonie.

Article 11

1. Les soins de santé dispensés aux militaires à la retraite sont financés par le budget fédéral de la Fédération de Russie.

Les dépenses médicales sont prises en charge par la Fédération de Russie selon des modalités arrêtées d'un accord entre les organismes russes compétents qui allouent les fonds nécessaires et les autorités de la République de Lettonie dont dépendent les établissements sanitaires.

2. Les avoirs disponibles des hôpitaux militaires et autres établissements militaires de soins peuvent être utilisés pour créer des sociétés par actions ou des entreprises mixtes en vue, notamment, d'offrir des services médicaux aux militaires à la retraite et aux membres de leur famille qui résident sur le territoire de la République de Lettonie.

C'est ainsi que la partie lettonne facilite, en particulier, la création d'une société par actions avec les avoirs de l'ancien hôpital militaire du Groupe du nord-ouest des forces armées russes à Riga.

SECTION V

ENSEIGNEMENT ET CULTURE

Article 12

1. Conformément à la législation lettone, les militaires à la retraite peuvent étudier dans les établissements d'enseignement supérieur, secondaire général et secondaire professionnel de la République de Lettonie.

2. La partie lettone n'interdit pas aux personnes visées à l'article premier du présent Accord de participer aux activités d'organisations publiques et culturelles enregistrées en République de Lettonie.

SECTION VI

ENTRETIEN DES MONUMENTS AUX MORTS ET DES CIMETIÈRES MILITAIRES

Article 13

Conformément à la pratique internationale, la partie lettone assure l'entretien et la conservation des monuments aux morts et des cimetières militaires où sont ensevelis les combattants russes sur le territoire de la République de Lettonie, et n'entrave ni l'inhumation des militaires à la retraite et des membres de leur famille ni la cérémonie funèbre correspondante.

De la même façon, la partie russe assure l'entretien et la conservation des monuments aux morts et des cimetières où sont ensevelis des Lettons, des Livoniens et d'autres citoyens de la Lettonie victimes de la guerre et de la répression, décédés sur le territoire de la Fédération de Russie.

SECTION VII

DISPOSITIONS FINALES

Article 14

Les handicapés, les anciens combattants, le personnel de l'arrière, les victimes de la catastrophe de Tchernobyl — et d'autres accidents nucléaires —, ainsi que les personnes qui ont participé aux travaux de liquidation des effets de cette catastrophe, ont droit à des allocations, dans les mêmes conditions que les citoyens lettons et conformément à la législation lettone.

Article 15

Le présent Accord est sujet à ratification. Applicable à titre provisoire à compter de la date de sa signature, il entre en vigueur à la date de l'échange des instruments de ratification. Les Parties le soumettent à ratification sans tarder, afin qu'il entre en vigueur le 30 juin 1994 au plus tard. L'Accord est applicable jusqu'à ce qu'il soit modifié ou abrogé par accord entre les Parties.

Pendant la durée d'application de l'Accord, les Parties s'abstiennent de prendre des mesures unilatérales sur des questions visées par l'Accord.

FAIT à Moscou le 30 avril 1994 en deux exemplaires, en langues lettonne et russe, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement
de la République de Lettonie :

Le Premier Ministre
de la République de Lettonie,

VALDIS BIRKAVS

Pour le Gouvernement
de la Fédération de Russie :

Le Premier Vice-Président
de la Fédération de Russie,

OLEG SOSKOWEC

PROTOCOLE À L'ACCORD CONCLU ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE RUSSIE RELATIF À LA PROTECTION SOCIALE DES MILITAIRES DE LA FÉDÉRATION DE RUSSIE À LA RETRAITE ET DES MEMBRES DE LEUR FAMILLE QUI RÉSIDENT SUR LE TERRITOIRE DE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE

Le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la Fédération de Russie, ci-après dénommés les Parties, sont convenus de ce qui suit.

I

Conscients de la nécessité de faciliter le règlement des problèmes pratiques liés au déménagement des militaires à la retraite et des membres de leur famille qui souhaitent rentrer dans leur patrie, les Parties mettent en place la législation et les mesures sociales propices au retour librement consenti des militaires à la retraite et des membres de leur famille.

En vue de mettre en œuvre la disposition précédente du présent Protocole et de régler diverses questions ayant trait à l'application de l'Accord entre la République de Lettonie et la Fédération de Russie relatif aux conditions, aux termes et à l'ordre du retrait complet du territoire de la République de Lettonie des forces armées de la Fédération de Russie et au statut juridique des intéressés pendant la période du retrait, les Parties facilitent la création de fonds, d'institutions et d'organismes, avec la participation de toutes les parties intéressées, et, dans la mesure du possible, jouent un rôle dans leur fonctionnement.

Compte tenu des dispositions de l'article 2 de l'Accord entre la République de Lettonie et la Fédération de Russie relatif aux conditions, aux termes et à l'ordre du retrait complet du territoire de la République de Lettonie des forces armées de la Fédération de Russie et au statut juridique des intéressés pendant la période du retrait, et de celles de l'article 2 de l'Accord entre le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la Fédération de Russie relatif à la protection sociale des militaires de la Fédération de Russie à la retraite et des membres de leur famille qui résident sur le territoire de la République de Lettonie¹, les Parties conviennent que la partie lettonne n'a, à l'égard des anciens militaires qui ne sont pas visés par l'Accord susmentionné, d'autres obligations que celles qui découlent des instruments internationaux relatifs aux droits de l'homme auxquels elle a adhéré et de l'Accord entre le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la Fédération de Russie relatif aux modalités de réinstallation et à la protection des droits des personnes concernées.

Considérant que l'Accord entre le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la Fédération de Russie relatif à la protection sociale des militaires de la Fédération de Russie à la retraite et des membres de leur famille, qui résident sur le territoire de la République de Lettonie doit s'appliquer sur le long terme, lorsque la République de Lettonie ou la Fédération de Russie adopte des textes législatifs se rapportant aux questions visées par ledit Accord, les Parties engagent des consultations en vue de mettre au point et préciser les modalités d'application des obligations qu'elles ont contractées.

¹ Voir n° I-32116 du présent volume.

II

La partie russe remet à la partie lettonne une liste des militaires à la retraite de la Fédération de Russie qui résident sur le territoire de la République de Lettonie et reçoivent une pension prélevée sur le budget fédéral de la Fédération de Russie.

Une fois par an, la partie russe informe la partie lettonne des modifications apportées à la liste susmentionnée.

Selon la partie russe, 22 320 militaires à la retraite de la Fédération de Russie résident sur le territoire de la République de Lettonie à la date de la signature du présent Protocole.

FAIT à Moscou le 30 avril 1994 en deux exemplaires, en langues russe et lettonne, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement
de la République de Lettonie :

Le Premier Ministre
de la République de Lettonie,

VALDIS BIRKAVS

Pour le Gouvernement
de la Fédération de Russie :

Le Premier Vice-Président
de la Fédération de Russie,

OLEG SOSKOWEC
